

Synpunkter till Ei om urval av åtgärder för att stimulera efterfrågefleksibilitet

Urval av åtgärder inom Kund

1. Inkludera uppskattad flexibilitetspotential i fastighetens energideklaration

SKGS väljer att inte kommentera förslaget till åtgärd.

2. Föreslå att införa ett öppet gränssnitt i smarta mätsystem som möjliggör åtkomst till data för till exempel kund och energitjänsteföretag

Det är för SKGS inte helt klart vad Ei avser med att införa ett öppet gränssnitt. Om det handlar om att det tekniskt ska vara möjligt för fler att på ett enkelt sätt kunna koppla upp sig mot elmätare, så anser SKGS att förslaget kan vara intressant. Idag är det ett faktum att många av basindustrins företag upplever att sådan uppkoppling kan vara komplicerad och kräva specialkunskaper och/eller -program.

Om Ei:s förslag istället avser tillgång till eller ägande av inhämtad data/information anser SKGS att försiktighet måste gälla. Information om ett företags elförbrukning är normalt sett endast tillgänglig för nätföretaget, elhandlaren och användaren själv. I de allra flesta fall ser användaren att information om till exempel absolut förbrukning och priser, som kommersiellt känslig. Att ge ytterligare parter tillgång till eller ägande över denna typ av information kan därför inte göras med automatik, utan SKGS anser att så endast kan ske efter tillåtelse från det elförbrukande företaget.

3. Elpriskollen bör även ha information om tillgängliga nättariffer så att kunden får en helhetsbild av sin totala kostnad

SKGS väljer att inte kommentera förslaget till åtgärd, eftersom användning av Elpriskollen är mindre relevant för industriella anläggningar.

4. Ei bör underlätta åtkomst för andra aktörer till data från t.ex. Elpriskollen som kan underlätta utvecklingen av t.ex. appar

Se kommentar på fråga 2 ovan.

5. Informationskampanj om efterfrågefleksibilitet till olika kundsegment

Den kundenkät, som Sweco genomfört på uppdrag av Ei, visar att medvetenheten om efterfrågefleksibilitet hos den elintensiva industrin är låg. Det tål dock att påpekas att svarsfrekvensen också var låg, cirka 10 procent, varför det kan ifrågasättas om resultatet är representativt för industrin som helhet. Med en så pass låg svarsfrekvens

SKGS är den råvaruförädlare och energiintensiva industrin i Sverige, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet. Basindustrin står för en stor del av sysselsättningen i Sverige, ca 400 000 svenskar är direkt eller indirekt beroende av basindustrin för sin sysselsättning. Industriproduktionen finns framförallt ute i glesbygden, där inte så många andra arbetstillfällen ges. Runt fabriker finns nätverk av mindre företag för transporter, varor och servicetjänster vilket har stor betydelse för den lokala och regionala tillväxten. Basindustrins roll för Sveriges handelsbalans är betydande; den står för en tredjedel av exportintäkterna eller 277 miljarder kronor för 2013. Möjligheten att kunna sälja sina varor till konkurrenskraftiga priser på världsmarknaden är nödvändig för svensk basindustri.

anser SKGS att det kan ifrågasättas om Sweco verkligen lyckats med sin undersökning. SKGS uppmanar Ei att överväga att genomföra undersökningen på nytt med syfte att åtminstone nå en svarsfrekvens på minst 50 procent för att kunna dra korrekta slutsatser.

Angående förslaget med en allmän informationskampanj till den elintensiva industrin om efterfrågefleksibilitet för att höja medvetenheten, så anser SKGS att detta kan övervägas. Det är dock viktigt att kampanjen fokuserar just på ökad medvetenhet och inte handlar om hur den elintensiva industrin eventuellt ska jobba med efterfrågefleksibilitet. Det senare måste byggas på frivillighet och beslutas av företagen själva.

6. *Ålägga exempelvis elhandlaren ett informationsansvar rörande elkundens möjlighet till efterfrågefleksibilitet*

För att elhandlaren ska kunna ge relevant information om en elintensiv kunds möjlighet till efterfrågefleksibilitet, så måste elhandlaren besitta relativt detaljerad kunskap om just den kundens processer, produkter, slutkunder och marknadsvillkor. SKGS hävdar med bestämdhet att elhandlarna idag inte har den typen av kunskap, utan den finns enbart hos industrin själv. SKGS anser därför att för elintensiv industri kommer den föreslagna åtgärden inte att fungera.

7. *Utreda möjligheten att stödja utvecklingen av styrsystem för att möjliggöra smarta hem*

Eftersom SKGS talar på vägnar av basindustrin, så är förslaget inte direkt relevant. SKGS ser det dock som viktigt att möjligheten för ökad efterfrågefleksibilitet inom bostadssektorn också utvärderas och där skulle styrsystem för att möjliggöra smarta hem kunna vara en möjlighet. Vi ställer oss dock tveksamma till om det är statliga medel som ska utgöra stöd – istället borde berörda marknadsaktörer vara finansierare.

8. *Frivillig inrapportering av flexibla anläggningar till hubben för att samla möjliga flexibilitetsresurser*

SKGS kan stödja förslaget om inrapportering, men vill betona att det måste vara frivilligt. Information om möjliga flexibilitetsresurser ses av de flesta företag som kommersiellt känslig information. Om informationen är publik kan den användas av andra aktörer, till exempel konkurrenter, för att bedöma företagets möjlighet att producera och agera på marknaden. SKGS efterlyser också en genomlysning av hur åtgärden skulle påverka värdet av reglerkraft i systemet.

Vid Ei:s hearing den 4 april lyftes i debatten ett förslag om att inrapportering skulle vara obligatoriskt, men att det sedan skulle vara frivilligt för respektive företag att använda sig av sin flexibilitet. SKGS motsätter sig starkt detta förslag.

Urval av åtgärder inom Skatter & stödsystem

9. *Minskad eller slopad energiskatt så att prisvariationer på elgrossistmarknaden får ett relativt större genomslag på slutkundspriset jämfört med idag*

Den elintensiva industrin betalar idag lägsta skattesats, 0,5 öre/kWh, för el i tillverkningsprocessen och högre skatt för den el, som används på samma fabriksområde, men för andra ändamål, till exempel kontor och parkering.

SKGS bedömer att det inte vore förenligt med Europeiska Unionens Energiskattedirektiv eller med gällande regler för statsstöd att helt slopa skatten för el i tillverkningsprocessen, eftersom den redan ligger på den lägsta nivå, som direktivet anger som möjlig. Däremot anser SKGS att all el som används på fabriksområdet borde likställas, vilket skulle innebära att skatten på el för andra ändamål sänks till att också vara 0,5 öre/kWh.

Delar av den elintensiva industrin producerar själva el, vilken förädlas lokalt utan att distribueras till elnätet. SKGS anser att sådan egenproducerad el ska befrias helt från elskatt, eftersom dess användning sänker behovet av effekt producerad från andra källor i elsystemet och minskar belastningen på elnäten.

10. *Proportionell istället för fast energiskatt så att prissignalen på elgrossistmarknaden förstärks gentemot slutkund*

SKGS stödjer inte idén om proportionerlig istället för fast energiskatt. Främsta orsaken till detta är att huvuddelen av den elintensiva industrins elanvändning beskattas med 0,5 öre/kWh och industrins konkurrenskraft är beroende av att skatten ligger kvar på denna nivå. En proportionerlig skatt skulle inte kunna sänka skatten, eftersom EU:s energiskattedirektiv inte tillåter det, men däremot avsevärt höja den. För den el, som används utanför tillverkningsprocessen, skulle en proportionerlig skatt kunna innebära att skatten blir mycket hög vid höga elpriser, vilket också skulle försämra konkurrenskraften och ge oförutsedda kostnader svåra att förutse.

11. *Ett rörligt stödsystem (transfereringssystem) baserat på hur flexibel kunden är*

SKGS vill påpeka att företag med möjlighet till flexibilitet redan idag kan nyttja denna genom att aktivt delta på till exempel spot-, intradag- och reglermarknaderna.

SKGS tolkar att Ei:s förslag på åtgärd handlar om att införa ett separat stödsystem utanför de marknadsmekanismer, som finns idag. Om denna tolkning är korrekt, väljer SKGS att inte stödja förslaget, eftersom möjligheten att vara flexibel varierar mellan elintensiv industri. Vissa har de tekniska möjligheterna att flexa och en förädlingskedja som tillåter det utan att äventyra leverans till kund, medan andra inte alls har samma förutsättningar. Att basera ett rörligt stödsystem på hur flexibel en industri är skulle därmed innebära en snedvridning mellan olika industrier och även mellan olika företag inom samma typ av industri.

SKGS undrar också vem som skulle bedöma graden av flexibilitet, eftersom det kräver detaljerad kunskap. Dessutom kan möjligheten till flexibilitet variera över tid beroende

på till exempel tekniska förändringar i processen eller ändrad efterfrågan hos industrins kunder. Vidare undrar SKGS hur stödsystemet skulle finansieras. Det ligger nära till hands att tro att de som inte har möjlighet att vara flexibla blir de som får finansiera att andra får stöd.

Urval av åtgärder inom Elmarknad

12. Krav på timmätning för alla kunder

SKGS motsätter sig inte förslaget, men vill påpeka att inom basindustrin är all el redan timmätt.

13. Slopad månadsavräkning för timmätta kunder

Se kommentar till fråga 12 ovan.

14. Elpriskollens krav på rapportering bör även innefatta timprisavtal

Se kommentar till fråga 12 ovan.

15. Föreslå att elbörsen utvecklar produkter som är anpassade för efterfrågefleksibilitetens specifika egenskaper, t.ex. där elkunderna i förväg deklarerar tillgänglig flexibilitet (volym, uthållighet, repeterbarhet) samt minsta prisskillnad på dagen-före-marknaden för att den ska aktiveras

Inom SKGS är det i nuläget främst en handfull pappersbruk med tillverkning av mekanisk pappersmassa, som aktivt arbetar med efterfrågefleksibilitet genom att delta i balans- och reglermarknaderna. Deltagandet kan också handla om att lämna så kallade prisberoende bud, vilket innebär att vid ett visst pris en given timme så köper industrin mindre el. Dessa bud kan lämnas i flera steg och även som så kallade blockbud i olika former. SKGS anser att dessa exempel med tydlighet visar att det redan finns produkter på elbörsen, som kan användas för den industri som vill vara flexibel i sin elanvändning.

SKGS stänger inte dörren för att nya produkter skulle kunna utvecklas. Vi bedömer dock baserat på information från NordPool att utrymmet kan vara begränsat, eftersom förändrade eller nya produkter måste godkännas inom hela EU. SKGS vill också påpeka vikten av att marknaden är transparent, överskådlig och känd i förväg, så att företag inom den elintensiva industrin kan göra väl grundade val. Det finns även anledning att beakta att inom en relativt snar framtid kommer NordPool troligtvis inte att vara den enda marknadsaktören för fysisk handel i Norden. Detta kan betyda ett utrymme för nya idéer och tankar kring hur produkter och handel kan utformas.

16. Föreslå att Svenska Kraftnät utreder möjligheten att lätta på vissa krav gällande förbrukningsbud på reglerkraftmarknaden, exempelvis realtidsmätning, minsta budstorlek och tillgänglighet (firmness)

SKGS stödjer förslaget, men vill också påpeka samma som under punkt 15 ovan, det vill säga vikten av att marknaden är transparent, överskådlig och känd i förväg, så att företag inom den elintensiva industrin kan göra väl grundade val.

17. *Föreslå att Svenska Kraftnät utreder möjligheterna att främja investeringar i automatiska reserver genom att tillämpa marginalprissättning på kapacitet, genom ökad transparens och genom investeringsstöd för den kommunikation som behövs för att förbrukningsbud ska kunna delta på marknaden för automatiska reserver*

SKGS stödjer att möjligheterna utreds.

Urval av åtgärder inom Nätägare

18. *Tariffers utformning ska reflektera efterfrågeförhållandena på det berörda nätet*

Det är för SKGS inte helt klart vad som avses med förslaget. Om det avses att efterfrågeförhållandena ska återspeglas i beräkningsgrunderna av intäktsramarna för tariffutformning är vi mycket tveksamma. Dessa beräkningar är redan komplicerade. Att införa ytterligare ett element – efterfrågeförhållandena på det berörda nätet – riskerar att öka graden av komplexitet och SKGS vill hellre se en utveckling i motsatt riktning.

Om förslaget istället handlar om hur nätägarna ska kunna generera den intäkt, som ramarna redan tillåter, kan åtgärden vara mer intressant. Om tarifferna utformas på ett sådant sätt att last flyttas och nätinvesteringar därför kan skjutas framåt i tid, så skulle SKGS troligen se detta som positivt. Tariffstrukturen måste dock fortfarande vara överblickbar och stabil under en given tidsperiod för att elintensiv industri ska hinna göra medvetna val och kunna förutse sin kostnadsbild.

19. *Tariffer ska vara tidsbaserade och tider för hög- och låglast ska vara utformade utifrån det berörda nätets förutsättningar*

SKGS vill påpeka att uppdelning av tariffer i hög- och låglast redan finns i vissa geografiska delar av Sverige, men inte i alla. Uppdelningen har historiskt funnits i fler geografier, men tagits bort.

För den elintensiva industrin gäller generellt att den producerar dygnet runt, året om och därför som kollektiv har begränsade möjligheter att dra nytta av tidsbaserade tariffer. Dock gäller ju att för de industrier, som kan vara flexibla i sin elanvändning, är hög- och låglasttariffer en möjlighet till sänkta totalkostnader, om last kan styras om till låglasttid. Det är dock inte tariffstrukturen i sig, som primärt skapar möjligheten till flexibilitet. Den styrs istället av processen, produkterna och kundernas leveranskrav. SKGS ställer sig positivt till att Ei utreder möjligheterna till och behovet av att återinföra tidsbaserade tariffer i fler delar av Sverige.

20. *Tariffer ska vara dynamiska och utformas per timme efter nätets behov*

SKGS stödjer inte förslaget, eftersom det skulle innebära mindre förutsägbara tariffer, vilket gör det svårare för den elintensiva industrin att bedöma sina kostnader. Förslaget skulle också göra det svårare för industrin att planera sin produktion och därmed också användningen av flexibilitet.

21. Tariffer ska ha en komponent som baseras på effektuttag

Det är inte klart för SKGS vad förslaget till åtgärd egentligen innebär, eftersom redan idag är den avgörande kostnaden i nättariffen för industrier baserad på en fast abonnerad effekt i megawatt (MW). Bokningen av denna effekt sker oftast på årsbasis. I vissa delar av landet finns låglast- respektive höglastabonnemang för olika delar av året, medan på andra platser är det ett abonnemang. Om effektbehovet överstiger det maxbehov som abonnemanget avser, vilket kallas en spik eller topp, kommer detta att innebära att industrins kostnad höjs till den högre effektnivån. Det varierar hur länge industrin måste ligga kvar och betala den högre kostnaden.

För större industrier, som producerar dygnet runt, året runt, fungerar nuvarande system relativt bra, eftersom de bättre kan bedöma sitt effektbehov. För mindre industrier däremot finns nackdelar. Om en sådan industri producerar mycket i början av en månad och då "drar" effekt men mindre under resten av månaden, så är det ändå det högsta effektuttaget den månaden, som sätter kostnaden.

SKGS anser att det skulle vara intressant att utvärdera olika lösningar för hur effektabonnemanget eventuellt skulle kunna utvecklas. I ett sådant arbete skulle kunna ingå att bedöma om abonnemanget skulle kunna göras flexibelt, om debitering skulle kunna göras på faktiskt uttag i MW per månad, hur användning av elpannor vid elöverskott skulle kunna premieras eller hur den nackdel för mindre industrier, som beskrivs i stycket ovan, kan hanteras.

22. Tariffens fasta del ska begränsas

SKGS ställer sig undrande till vad som avses med förslaget till åtgärd. Avser begreppet "fast" både MW-abonnemanget och övriga andra fasta kostnader eller enbart det senare?

Om Ei inkluderar abonnemanget i begreppet "fast", så hänvisar SKGS till kommentaren till punkt 21. Om Ei istället avser båda parametrarna vill SKGS påpeka att de övriga fasta kostnaderna i sammanhanget är låga och att åtgärden därför skulle ha begränsad effekt.

Idag kan abonnemang plus övriga fasta kostnader utgöra 70-90 procent av tariffen för många elintensiva industrier i Sverige. Detta innebär att även om industrin inte tillverkar, så "tickar" kostnaden. I andra länder i Sveriges närhet, till exempel Danmark och Norge, finns istället exempel på tariffer med annan struktur. Detta leder till att när en koncern behöver göra produktionsneddragningar, så kan man av kostnadsskäl välja att i första hand göra det i anläggningar, som har mer flexibilitet inbyggt i tariffen och senare i anläggningar, som saknar flexibilitet (vid ett antagande om att övriga kostnader är jämförbara mellan de två länderna).

SKGS anser att förslaget om att den fasta delen ska begränsas inte går att bedöma i enskildhet, utan måste behandlas i kombination med en diskussion om hur effektabonnemang ser ut.

23. Tillåta etappvis införande av nya tariffer. Då tariffer införs etappvis ska nätägare kunna påvisa hur dessa är objektiva och inte leder till någon form av subventionering av vissa användare framför andra.

SKGS förstår inte helt vad som avses med förslaget. Om det handlar om att införa ytterligare ett element - etappvis införande - i beräkningsgrunderna av intäktsramarna för dagens tariffutformning stödjer vi inte förslaget. Dessa grunder är redan komplicerade och förslaget riskerar att öka graden av komplexitet.

Om förslaget istället handlar om att gå från en typ av tariff till en annan, så skulle det kunna vara intressant att utvärdera.

24. I undantagsvis tillåta geografisk differentiering av lokal- och regionnätstariffer för ansträngda nät. Vid geografisk differentiering av tariffer ska lokal- eller regionnätstjänstägaren kunna styrka geografiskt betingade kostnadsskillnader.

Om förslaget innebär att differentiering skulle kunna ske inom ett och samma nät motsätter sig SKGS detta, eftersom det inte skulle vara kompatibelt med grundtanken för elnätregleringen, det vill säga att tariffer ska vara icke-diskriminerande. Förslaget skulle innebära att två konkurrerande industrier inom samma elnätområde kan få helt olika kostnadsförutsättningar för sin verksamhet.

25. Utvärdering och kartläggning av tariffutformning – utformas tarifferna på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning?

SKGS ställer sig positiv till en utvärdering och kartläggning, men vill återigen påpeka att drivkraften måste vara att förenkla dagens utformning, inte att komplicera den ytterligare.

26. Tydligare riktlinjer och ramverk för effektiv tariffutformning. Ei skulle kunna verka för att få föreskriftsrätt för hur nättariffer ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och förbrukning.

Se kommentar till punkt 25 ovan.

27. Reglera ersättning för nätnytta från förbrukningsanläggning.

SKGS tycker att förslaget är intressant, men skulle vilja se att det utreds ordentligt, eftersom det är oerhört viktigt hur detaljerna utformas för att de inte ska slå snett.

Flera svenska elintensiva industrier har erfarenhet av liknande typ av ersättning i andra europeiska länder, där de har anläggningar inom sina koncerner. Ett exempel är Tyskland, där industrier med stabilt uttag av el och mer än 7 000 fullasttimmar per år kan bli helt befriade från att betala tariff. Även Frankrike och Italien har likande men inte identiska system. Det finns både positiva och negativa erfarenheter av dessa system och SKGS delger gärna en sammanfattning till Ei. Bland elintensiva företag finns också idéer om hur vi i Sverige skulle kunna göra motsvarande reglering betydligt mer intelligent.

28. Krav på ökad information om tariffens utformning och kundens möjlighet att påverka sina elkostnader

Företagen i den elintensiva industrin är generellt sett relativt välinformerade om tariffutformning och dess inverkan på den totala kostanden för el. Behovet av ökad information till denna typ av industri är därför begränsat, men SKGS inser att det kan vara en annan situation för privatkunder.

29. Se över och utvärdera incitamenten i förhandsregleringen för att uppmuntra efterfrågefleksibilitet

Som nämnts angående flera av förslagen ovan, så upplever SKGS att beräkningsgrunderna av intäktsramarna är komplicerade. Att införa ytterligare ett element riskerar att öka graden av komplexitet. SKGS vill hellre se en utveckling i motsatt riktning mot en förenkling. SKGS anser också att det finns produkter på elbörsen, som kan användas för den som vill vara flexibel i sin elanvändning.

30. Uppföljning av nätutnyttjande och nätkapacitet för att kunna se vart efterfrågefleksibiliteten behövs som mest

SKGS anser att uppföljning kan vara bra för att skapa kunskap och översikt, men vi motsätter oss å det starkaste att slutsatserna sedan används till att tvinga fram åtgärder i ett visst nätområde. Efterfrågefleksibilitet måste för den elintensiva industrin alltid vara frivillig. Industrins huvuduppgift är att producera och serva sina kunder, vilket leder till jobb, export och välstånd. Industrins kan givetvis bidra med efterfrågefleksibilitet om det är ekonomiskt lönsamt sett ur ett helhetsperspektiv, men det kan inte vara industrins uppgift att balansera elsystemet.

Stockholm 19 april 2016

Anna Holmberg
Energidirektör SKGS